

Tervpályázat

Felhívás

Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata városi tervpályázatot hirdet a **város képző- és iparművészei számára** a „A látványos raktár: butella, motolla, behívótábla” a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum látogatóbarát fejlesztése című, DAOP-2.1.1/B-09-2009-0012 jelű pályázat járulékos eleme kapcsán egy köztéri műalkotásra, mely a Tornyai János Múzeum (Dr. Rapcsák András utca 16-18.) új bejárati portálján vagy annak közelében töltené be helyspecifikus, de mindenképpen kontextusfüggő szerepet.

A műalkotás megvalósítására fordítható teljes összeg: bruttó 3.750.000 Ft, azaz hárommillió-hétszázötvenezer forint, mely magába kell foglalja az anyagköltséget, tervezési költséget és a kivitelezési/gyártási költséget éppúgy, mint az alkotóművész honoráriumát.

A pályamunkákat a Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata Városfejlesztési Irodájára (6800 Hódmezővásárhely, Kossuth tér 1. 1.emelet 1.ajtó) kell leadni jeligésen. Kérjük lezárt borítékban a jeligék feloldását mellékelni.

A pályamunkáknak tartalmazniuk kell a tervezett mű látványtervét, a műleírást és a költségvetési tervet, valamint a mű 1:10-es modelljét.

A-tervpályázat nyertesét a Képző- és Iparművészeti Lektorátus által összehívott szakmai zsűri fogja a beérkezett pályaművek közül kiválasztani.

A pályamunkák beadási határideje:

2011. június 27.

[megjelentetéstől számított 1 hónapra]

Melléklet 1.

Köztéri műalkotás elhelyezése

A Tornyai János Múzeum új bejárati portálja elé egy egyedi kortárs műalkotás tervezünk, mely az esztétikai és képzőművészeti értéken túl megállító funkcióval is bír. A Tornyai János Kulturális Városrehabilitációs Program keretében megújul és sétálóutcává válik a múzeum előtti utcarész a Dr. Rapcsák András úton. Egy olyan szobrot vagy egyéb modern alkotást kívánunk megvalósítani, mely felhívja a Rapcsák András úton járó vagy sétáló emberek figyelmét a Tornyai János Múzeumra, és „betérésre készíti” a járókelőket. A pályázati kiírásra és a területileg illetékes MMIKL Lektorátus végeleges szakvéleményezésére az utcai rész megvalósulását követően kerül sor.

A projekt keretében megtervezésre és felállításra kerülő kortárs köztéri műalkotás mind a Tornyai János Múzeum látogatóbarát funkcióját erősíti mind Hódmezővásárhely „új főutcájának” településképi javítását szolgálja.

Melléklet 2.

Kérjük, hogy a pályamunkák elkészítésénél a Köztéri Műalkotások c. útmutatót vegyék figyelembe, különös tekintettel annak 3. pontjában foglaltakra. Az útmutatót teljes terjedelmében megtalálják a www.nfu.hu honlapján, a [07_kozteri_mualkotasok_utmutato](#) (pdf, 161 kB) (Feltöltve: 2009-07-14) linken.

„ÚTMUTATÓ KORTÁRS KÖZTÉRI MŰVÉSZETI ALKOTÁSOKHOZ A TURISZTIKAI CÉLÚ ÉS A TELEPÜLÉSKÉP JAVÍTÁSÁT CÉLZÓ FEJLESZTÉSEKBE

1. BEVEZETŐ

A regionális operatív programok két fontos prioritását képezi a turisztikai vonzerők fejlesztése, továbbá a települések és városok megújítása. A létrejövő turisztikai attrakciók, szálláshely-fejlesztések, a megújuló település- és városközpontok egyediségét és a fejlesztés hozzáadott értékét jelentősen növelhetik a köztéren, vagy az épületek belső terében elhelyezett kortárs műalkotások, amelyek a település- vagy városkép megújítását célzó pályázatoknak eddig is kedvelt, a köztérek hangulatát, megjelenését, esztétikai értékét és közösségi használatát jelentősen javító elemei voltak.

A vonzerő- és városfejlesztést célzó fejlesztések akár új beruházásként, akár az épített környezet (műemlékek, történeti városmagok, világörökségi helyszínek stb.) megújításaként valósulnak meg, a fejlesztést kiegészítő elemként indokolt lehet olyan műalkotások elhelyezése, amely a létrejövő/megújuló értékek (attrakció, fogadóépület, turisztikai helyszín, köztér, közösségi használatú objektum stb.) szerves részeként erősítik annak funkcióját, hozzájárulnak vonzerejéhez, önálló attrakciót testesítenek meg, vagy rekonstruálva a valaha volt elpusztult értékeket, segítenek a leromlott állagú műemlékek, műemléki területek egykori megjelenésének helyreállításában, hangulatának visszaidézésében. Fontos hangsúlyozni, hogy a köztéri műalkotások megvalósítása nem önálló fejlesztési cél, hanem a fejlesztések szerves részét képező, a hozzáadott értéket növelő tartalmi elem, amely akár önmagában is turisztikai attrakciót jeleníthet meg, így mérhető gazdasági haszonnal bír.

A színvonalas köztéri műalkotások nemcsak a turisztikai vonzerőt növelik, hanem összhangban vannak a kormányzat *modernizációs céljaival* is: az épített környezet minőségének, a közösségi célú létesítmények és köztéri fejlesztések esztétikai színvonalának és használati értékének emelésén, a vizuális kultúra fejlesztésén keresztül kedvezően befolyásolhatják az országról kialakult képet, s ezzel fokozzák a versenyképességünket.

Az útmutató *célja*, hogy segítséget nyújtson azon pályázók számára, akik a *turisztikai* vagy *városrehabilitációs célú fejlesztéseik* során a projekt céljával összhangban köztéri művészeti célú beruházás-tartalmat kívánnak megvalósítani.

2. A KÖZTÉRI MŰVÉSZET SZEREPE A TURISZTIKAI VONZERŐ NÖVELÉSÉBEN ÉS A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSBE

2.1. A köztéri művészet szerepe a turisztikai vonzerő növelésében

A turisztikai célú beruházás egyik fontos eleme az *arculatfejlesztés*. Az arculat kialakítása az egységes vizuális megjelenés megtervezését és megvalósítását jelenti, ami ideális esetben képes közvetíteni a magunkról megfogalmazott legfontosabb üzeneteinket és hangsúlyozza értékeinket. A települési arculat megalkotásakor fontos szempont, hogy az általa reprezentált településképp az idegenek és az ott lakók felé egyaránt koherens és világosan

értelmezhető legyen. A köztéri műalkotások mint a település szimbólumai nagyon fontos, állandóan szem előtt levő hordozói és közvetítői az arculatnak. A köztéri művek a kulturális rendezvényekhez képest nem csak időszakosan, hanem állandó jelleggel, folyamatos kulturális attrakcióként vannak jelen a település életében.

Egy-egy jól sikerült, közkedvelt, merész vagy rendhagyó köztéri mű híre, sajtója révén a település neve szélesebb körben is ismertté válhat. A köztéri művekről rengeteg turista készít fotót, a képek felkerülnek a világhálóra, segítve, hogy az adott hely és látványosság idegenforgalmi nevezetessége, célponttá váljon.

2.2. A köztéri művészet szerepe a városrehabilitációban

A köztéri műalkotások a települések nevezetességei között előkelő helyet foglalnak el. Szimbolikus csomópontok, amelyek vonzzák a tekintetet, tájékozódási és találkozási pontok, amelyek jótékonyan képesek hatni a közösségi térhasználatra és a helyi identitás erősítésére.

Az új típusú településfejlesztési elképzelésekben egyre nagyobb szerepet kap a kreatív településtervezés. Az utóbbi a kreatív iparágak között definiálja az alkalmazott művészeteket is.

Egy főter-felújítás például megoldható pusztán építészeti-műszaki eszközökkel is (díszburkolat, parkosítás, szökőkút), ez azonban sohasem eredményez olyan minőségileg új helyzetet, mint amikor az adott térbe művészi értékű elemek is bekerülnek. A köztéri műalkotás megvalósítása olyan beruházás, amelynek megtérülése nem mérhető közvetlenül, hiszen rendeltetése és hatásmechanizmusa erősen szimbolikus jellegű, viszont hosszabb távon olyan hatásokat képes indukálni, amely az adott fejlesztés értékét megnöveli.

A települést alakító változásokról többnyire a településpolitikai határoz, kész megoldásokat kínálva fel a település lakóinak. A szakmai kompetenciák mellett, melyekre a nagyszabású projektek megvalósításakor feltétlenül szükség van, gyakran szorulnak háttérbe a lakossági igények, a település használóinak ötletei, elkötelezettsége és részvételi szándéka. A tapasztalat azt mutatja, hogy a településeket fejlesztő vagy rehabilitáló projektek optimális megvalósításához a résztvevők párbeszédre és dialogikus projekt munkára való nyitottsága szükséges.

Az európai településrehabilitációs gyakorlatban a **public art** alkalmazása bevett eszköz. A public art mű a társadalmi nyilvánosság tereihez és azok problémáihoz kötődő, kötetlen műfajú, lehetőleg *helyspecifikus* és *interaktív*, de minden esetben *kontextusfüggő*, az adott közösséget vagy a társadalom egészét érintő kérdéseket *tematizáló alkotás*. A megújuló településrészekben elhelyezett köztéri alkotások és akciók nem csupán emlékeztetnek a változások idejére és kontextusára, hanem alkalmat adnak arra is, hogy a közösség és a települési tér kapcsolata újragondolható legyen. A köztéri alkotásokon keresztül jól kommunikálhatóak a települési tér átalakításának szempontjai, hiszen a település határain túl is publicitást jelentenek, megragadhatóvá, tematizálhatóvá teszik a megújulási törekvéseket. Figyelemfelhívó szerepük kiterjedhet a település életének továbbra is megoldatlan kérdéseire.

3. Köztéri műalkotások megvalósítására vonatkozó szakmai követelmények

3.1. Esztétikai követelmények (új köztéri mű megvalósítása esetén)

. Egyediség

A fejlesztés célja megköveteli, hogy az új mű *egyedi* képzőművészeti illetve iparművészeti alkotás legyen. Azaz ne egy meglévő kisplasztika felnagyítása, vagy egy már másutt létező mű kópiája legyen, különösen ne egy kereskedelemben kapható díszítő funkciójú sorozatterméket válasszanak, hanem egy direkt arra a helyre és célra készített egyedi tervet. Az egyediséggel biztosítható a mű attraktivitása, a helyhez kapcsolódó különlegessége.

. Műfaji lehetőségek

A maradandóság igényével megvalósuló kortárs köztéri alkotás sokféle lehet: autonóm műalkotás, díszítő és funkcionális alkotás, térbe állított mű, vagy épülethez, architektúrához szorosabban vagy lazán kapcsolódó műalkotás, szobrászati tárgy, installáció, díszkút, iparművészeti alkotás, murális mű (falfestmény, mozaik, sgraffito, üvegablak, relief stb.), integrált design, egyedileg tervezett utcabútor, a maradandóság igényének megfelelő fényfelirat, intermediális mű stb.

. Kortárs alkotás

A köztér integrált fejlesztése is megkívánja, hogy a létrehozandó köztéri munka *kortárs* alkotó műve legyen. Egy mű kvalitásait nem az határozza meg, hogy él-e még az alkotója, egy köztéri beruházásnál azonban előnyösebb, ha az adott fejlesztésben a művész személyesen és aktívan részt tud venni, ezért a kortárs (élő) művészeket előnyben részesítjük a mű megvalósításában közreműködni már nem képes alkotói tervek adaptálásával szemben.

3.2. Funkcionális követelmények

A megvalósítandó mű kiválasztása során érdemes figyelemmel lenni a *fenntarthatóság* szempontjaira is:

- - A mű feleljen meg a maradandóság igényének (követelmény az elhelyezés körülményeinek megfelelő tartós anyag használata: kő, fém, kerámia, mozaik, üveg, műanyag stb.)
 - Ne legyen balesetveszélyes.
 - „Vandalbiztos” legyen (azaz ne legyenek rongálásnak fokozottan kitett, sérülékeny részei).
 - Karbantartása könnyen megoldható legyen.
 - A műalkotás elhelyezése a természeti környezetbe minimális beavatkozással járjon.
- Az üzemeltetési költségek alacsonyak legyenek.

3.3. Módszertani követelmények és jogszabályi kötelezettségek

3.3.1. A műalkotások elhelyezésére vonatkozó hatályos jogi szabályozás

A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről 1991. évi XX. törvény 109.§-a szabályozza művészeti alkotás közterületen, valamint önkormányzati tulajdonú épületen való *elhelyezését, áthelyezését, lebontását*, valamint a nem önkormányzati tulajdonú épületen lévő vagy elhelyezendő művészeti alkotások védelmét, illetve véleményezését. Az önkormányzatokat a törvény mindezen témákban szakvélemény *előzetes beszerzésére* kötelezi, amely szakvéleményeket a törvényalkotó szándékának megfelelően az Oktatási és Kulturális Minisztérium intézménye, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus mint a *Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus* (MMIKL) szakmai igazgatósága, illetve Budapesten a Fővárosi Önkormányzat szakintézménye, a *Budapest Galéria* adja ki.

FOGALOMMAGYARÁZAT

A köztér fogalma

A *köztér* szó egyszerre jelenti az épületek által határolt beépítetlen területet és a nyilvános teret. Ugyanakkor a település szűkebb és tágabb értelemben vett *közösségi életének nyilvános helyeit* is, melyek közül egyesek központi szerepet töltenek be a helyi közélet és nyilvánosság működtetésében, mások pedig a rekreáció lehetőségét teremtik meg (parkok, játszóterek, stb.) Kiemelt szerepet töltenek be azok a külső és közintézményi belső terek is, amelyek rendezvényeknek, közösségi programoknak, fesztiváloknak szolgálnak színtérül, és ezáltal reprezentatív jelentőséggel bírnak. A közterek egyben a közösség szimbólumainak bemutatására is alkalmasak, emlékeztetve arra is, hogy mely meghatározó eseményeknek voltak szemtanúi.